

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

23 май 2014 г. – Вариант 1

*Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!*

**1. Кой български владетел получава византийската титла *патриций*?**

- А) хан Аспарух
- Б) хан Кубрат
- В) хан Тервел
- Г) хан Крум

**2. Кой е върховният бог при славяните?**

- А) Дажбог
- Б) Тангра
- В) Сварог
- Г) Перун

**3. Кой е българският владетел, чието име е пропуснато в откъса?**

*„... На северозапад някои славянски племена се отцепили от съюза си с българите и потърсили закрилата на франкския император. Поводът за тези им действия била политиката на българския владетел \_\_\_\_\_, който целял ликвидирането на племенното им самоуправление”.*

- А) хан Крум
- Б) хан Пресиан
- В) хан Омуртаг
- Г) княз Борис I

**4. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?**

- А) въстание на Петър Делян, провъзгласяване на Самуил за български цар, превземане на Преслав от Йоан Цимисхий
- Б) превземане на Преслав от княз Светослав, въстание на Георги Войтех, сражение при с. Ключ
- В) въстание начело с Петър и Асен, победа на цар Калоян при Одрин, превземане на Варна от цар Калоян
- Г) битка при Клокотница, църковен събор в Лампсак, въстание начело с Ивайло

**5. Кое понятие съответства на възгледите на богомилите?**

- А) дуализъм
- Б) монотеизъм
- В) фетишизъм
- Г) тотемизъм

**6. При управлението на цар Калоян Константинопол е превзет от рицарите на:**

- А) II кръстоносен поход
- Б) III кръстоносен поход
- В) IV кръстоносен поход
- Г) V кръстоносен поход

**7. Теодосий Гърновски е:**

- А) виден богомилски проповедник
- Б) последният български патриарх
- В) духовник и последовател на исихазма
- Г) ученик и последовател на Иван Рилски

**8. Кой владетел успява да преодолее татарската хегемония в България в началото на XIV век?**

- А) Георги I Тертер
- Б) Ивайло
- В) Георги II Тертер
- Г) Теодор Светослав

**9. Кое българско антиосманско въстание избухва скоро след сражението при Лепанто (1571 г.)?**

- А) Въстанието на Константин и Фружин
- Б) Първото Гърновско въстание
- В) Чипровското въстание
- Г) Въстанието на Карпош

**10. Кое е понятието, пропуснато в откъса?**

*„Раите Димитър Стале от с. Сатока, Митьо Никола от с. Белище, Стоян Пейо от с. Саровина са \_\_\_\_\_ ... и под тяхното подстрекателство раите в нахията са въстали и са отказали да се подчиняват на шерията.“*

**Из султанска заповед, 1566 г.**

- А) еничари
- Б) хайдути
- В) спахии
- Г) бостанджии

**11. Съдържанието на „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски отразява характерните за XVIII век идеи на:**

- А) пуританството
- Б) конституционализма
- В) Просвещението
- Г) индустриалната революция

**12. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?**

*1) откриване на първата гимназия в Болград; 2) създаване на Българското книжовно дружество; 3) издаване на „Рибния буквар“; 4) откриване на първото девическо училище от Анастасия Димитрова*

- А) 3; 4; 1; 2
- Б) 2; 3; 1; 4
- В) 1; 3; 2; 4
- Г) 2; 4; 3; 1

**13. Кое от посочените събития се случва след Кримската война?**

- А) организирането на Велчовата завера
- Б) учредяването на Българската екзархия
- В) отпечатването на „Неделник“
- Г) откриването на фабриката на Добри Желязков

**14. Коя е първата ЖП линия в българските земи, влязла в експлоатация през 1866 г.?**

- А) София - Бургас
- Б) Варна - Русе
- В) Варна - Бургас
- Г) Бургас - Видин

**15. Кое понятие е пропуснато в текста, съставен от Любен Каравелов?**

*„Ние желяем да живеем с всичките наши съседи дружествено, а особено със сърбите и румънците, които отчасти съчувстват на нашите стремления и желяем да съставим с тях „Южнославянска“ или „Дунавска“ \_\_\_\_\_ из свободни земи.“*

Из „Програма на БРЦК“, публикувана на 01.08.1870 г. в Женева

- А) монархия
- Б) империя
- В) федерация
- Г) анархия

**16. Кои са основните противници на българите в борбата им за извоюване на самостоятелна църква през Възраждането?**

- А) спахиите
- Б) фанариотите
- В) еничарите
- Г) везирите

**17. Какво НЕ може да извършва Обикновеното народно събрание според Търновската конституция?**

- А) да гласува бюджета
- Б) да избира Регентски съвет
- В) да приема закони, свързани с армията
- Г) да контролира министрите

**18. Кое твърдение НЕ съответства на съдържанието на откъса?**

*„Чл.28. Всякой си изповядва свободно своята вяра...“*

*Чл. 33. Жилището на всякой жител на Източна Румелия е неприкосновено.*

*Чл. 36. Всички имоти са неприкосновени.*

*Чл. 38. Учението е свободно.*

*Чл. 39. Всякой има право да си изказва мненията устно, писмено и печатно...“*

*Чл. 41. Жителите на Източна Румелия имат право да се събират мирно и без оръжия, като се съобразяват със законите...“*

Из „Органически устав на Източна Румелия“

- А) Образованието в Източна Румелия е задължително и безплатно.
- Б) Личната собственост на всеки гражданин е гарантирана.
- В) В Източна Румелия не може да съществува цензура върху печата.
- Г) Религиозната свобода на всеки гражданин е гарантирана.

**19. Кой е първият либерал, който става министър-председател на Княжество България?**

- А) епископ Климент
- Б) Петко Каравелов
- В) Драган Цанков
- Г) Тодор Бурмов

**20. През 1911 г. Българското книжовно дружество се преименува на:**

- А) Софийски държавен университет
- Б) Народна библиотека „Кирил и Методий“
- В) Висше педагогическо училище
- Г) Българска академия на науките

**21. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?**

- А) избухване на Балканската война, провеждане на конференцията в Локарно, създаване на Антантата
- Б) влизане на България в Първата световна война, обявяване на Независимостта, подписване на Нишката спогодба
- В) подписване на Топханенския акт, избиране на Фердинанд за княз, избухване на Илинденско-Преображенското въстание
- Г) победа на българската армия при Сливница, създаване на комитетите „Единство“, подписване на Солунското примирие

**22. Кое събитие се случва в годината, в която България обявява своята независимост?**

- А) войната между Италия и Османската империя
- Б) анексията на Босна и Херцеговина от Австро-Унгария
- В) поражението на Русия в Руско-японската война
- Г) убийството на Франц Фердинанд в Сараево

**23. Кой от българските писатели е наречен *патриарх на българската литература*?**

- А) Елин Пелин
- Б) Алеко Константинов
- В) Пенчо Славейков
- Г) Иван Вазов

**24. Кое е вярното твърдение за развитието на селското стопанство в България в началото на XX век?**

- А) В резултат от проведените реформи превес получават едрите земеделски стопанства.
- Б) Доминираща позиция продължават да имат дребните и средни земеделски стопанства.
- В) Големите земеделски стопанства се ограничават главно в Македония.
- Г) Земеделските производители започват да се кооперират и да влизат в ТКЗС-та.

**25. Как се нарича молитвеният дом на евреите?**

- А) тора
- Б) талмуд
- В) пасха
- Г) синагога

**26. Кой е пропуснатият термин в текста, отнасящ се до положението в някои части на страната след спирането на бойните действия през Първата световна война?**

„2. Известно число стратегически пунктове във вътрешността на българската територия ще бъдат заети от Великите съюзни сили. Тази \_\_\_\_\_ ще бъде временна и ще служи само за гаранция.“

- А) демобилизация
- Б) анексия
- В) окупация
- Г) репарация

**27. Кои държави влизат в т. нар. „Малка Антанта”, изградена след Първата световна война, за да поддържа Версайската система от договорености?**

- А) Чехословакия, Румъния и Кралството на сърби, хървати и словенци
- Б) България, Румъния и Кралството на сърби, хървати и словенци
- В) Румъния, Унгария и Кралството на сърби, хървати и словенци
- Г) България, Гърция и Кралството на сърби, хървати и словенци

**28. Коя държава изминава пътя от теократична монархия до светска република в периода между двете световни войни?**

- А) Испания
- Б) Турция
- В) Франция
- Г) Унгария

**29. През септември 1939 г. българското правителство обявява:**

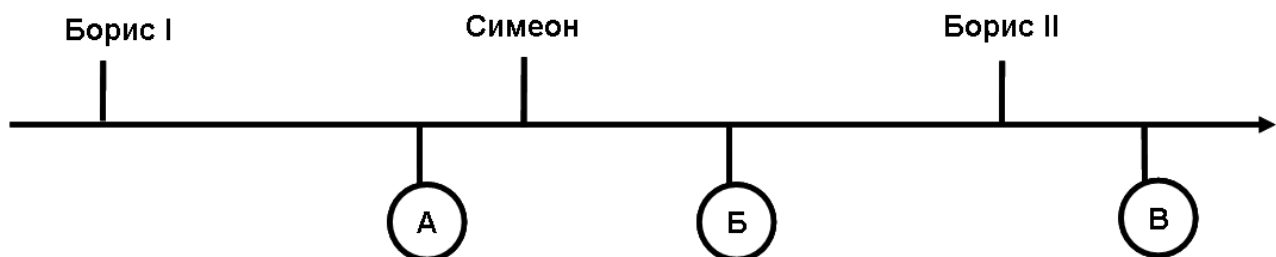
- А) присъединяване към Тристранния пакт
- Б) война на СССР
- В) война на Гърция
- Г) неутралитет

**30. В коя държава, членка на Европейския съюз, еврото НЕ е национална валута?**

- А) Франция
- Б) Великобритания
- В) Гърция
- Г) Португалия

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

**31. На линията на времето са представени български владетели, управлявали през IX-X век. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете липсващите имена на владетели, така че да бъде спазена хронологическата последователност на управлението им.**



**32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на личността, която отговаря на описанието:**

- А) последният владетел на Първото българско царство
- Б) български цар, сключил уния с папа Инокентий III
- В) български министър-председател, подписал Крайовската спогодба

**33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт:**

- А) издаване на Дубровнишката грамота
- Б) отпечатване на „Стематография“
- В) извеждане на САЩ от Голямата депресия

**34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (*еснаф, кавхан, фанариот, канартикин, дюкян, таксидиот*), което съответства на даденото определение:**

- А) монах, който събира помощи за манастира или организира посещения на поклонници
- Б) престолонаследник на хана
- В) сдружение на занаятчии от един занаят в дадено населено място (обикновено град)

**35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската или от съвременната световна история:**

- А) севастократор
- Б) референдум
- В) примирие

**36. Прочетете внимателно откъса и отговорете на поставените въпроси:**

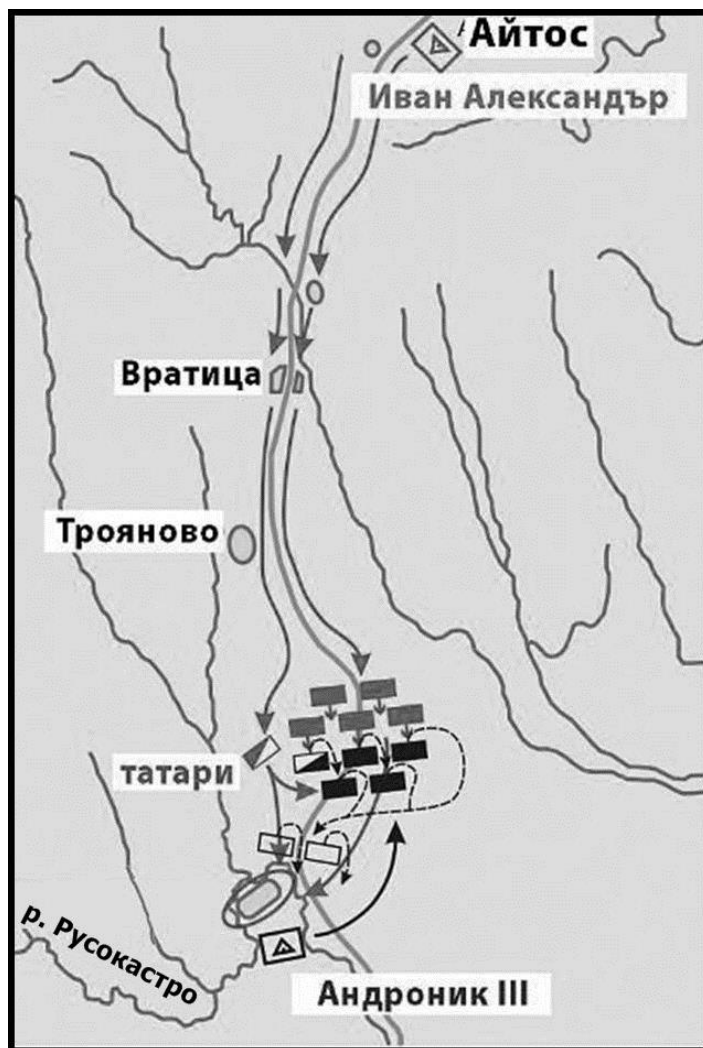
- А) От кой документ, свързан с националноосвободителните борби на българите, е откъсът и кой е неговият автор?
- Б) През коя година и къде е написан този документ?
- В) Как авторът осъществява идеята от подчертания текст?

*„План*

*Народний дух навсякъде е приготвен за въстание против турков. (...) Движението може да стане с успех по следния начин: Един добре оръжен полк от 1000 добри избрани и окървавени в бой люди с два горски топа, с 4 тобуша и 4 тръби и с два хирурга, и сто конници да се впусне тайно през Княжевац (...) и да маршира по Балкана право за Търново (...) А като успее да продере до Черното море и подигне сичките средбалкански села и ония, що са в подножието и от двете страни на Балкана, броят на подигнатите ще се качи и до 500 хиляди мъжие, тогава навярно могат да се брои сто хиляди пушки за бой.”*

**37. Разгледайте внимателно картосхемата и отговорете на поставените въпроси:**

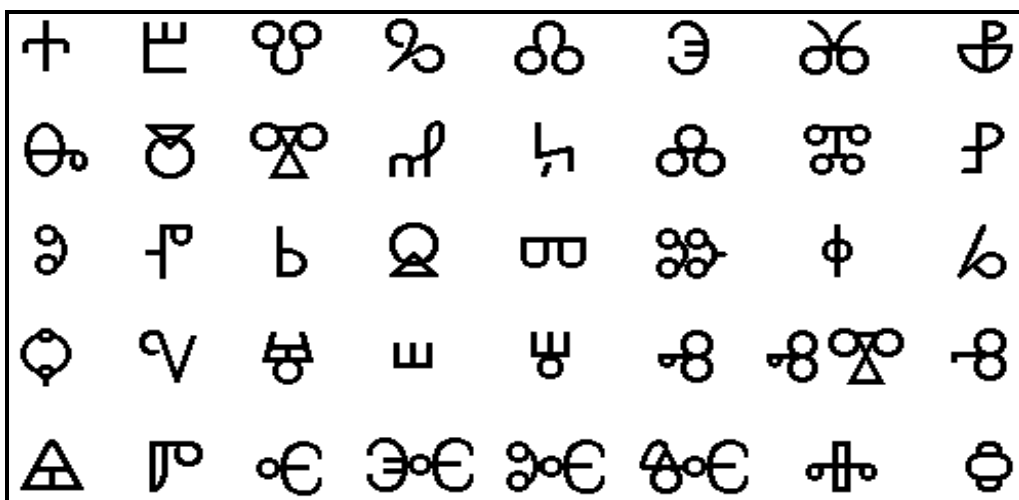
- А) Къде и през коя година се е състояла тази битка?
- Б) Кои са двете воюващи държави?
- В) На чия страна в битката са участвали татарите?



38. Разгледайте графичните знаци на изображението и отговорете на поставените въпроси:

А) Коя азбука е представена?

Б) През коя година и от кого е създадена тази азбука?



В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

**Как княз Борис I постига самостоятелност на българската църква?**

**При отговора вземете под внимание следните въпроси:**

1. Какви са перспективите пред българската държава след акта на покръстването?
2. Защо българската аристокрация се вдига на бунт срещу покръстването и какво е влиянието на това събитие върху по-нататъшните действия на княз Борис I за изграждане на самостоятелна църква?
3. Какви са плановете на княз Борис I за бъдещето на българската църква и как се развиват отношенията с Константинополската патриаршия?
4. Защо княз Борис I се обръща за съдействие към Римската църква и как се развиват преговорите с нея?
5. Какви са резултатите от дипломатическата дейност на българския владетел?



**МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**  
**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО**  
**ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 23 МАЙ 2014 г.**

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

<b>Въпрос №</b>	<b>Верен отговор</b>	<b>Брой точки</b>
<b>1.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>2.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>3.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>4.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>5.</b>	<b>А</b>	<b>1</b>
<b>6.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>7.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>8.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>9.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>10.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>11.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>12.</b>	<b>А</b>	<b>1</b>
<b>13.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>14.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>15.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>16.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>17.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>18.</b>	<b>А</b>	<b>1</b>
<b>19.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>20.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>21.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>22.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>23.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>24.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>25.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>26.</b>	<b>В</b>	<b>1</b>
<b>27.</b>	<b>А</b>	<b>1</b>
<b>28.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>
<b>29.</b>	<b>Г</b>	<b>1</b>
<b>30.</b>	<b>Б</b>	<b>1</b>

**Задача 31. – 3 точки**

- А) Владимир-Расате**
- Б) Петър (I)**
- В) Роман**

**Задача 32. – 3 точки**

- А) цар Иван Владислав**
- Б) цар Калоян**
- В) Богдан Филов**

**Задача 33. – 6 точки**

<b>Събитие</b>	<b>Личност</b>	<b>Век</b>
<b>А) издаване на Дубровнишката грамота</b>	<b>цар Иван Асен II</b>	<b>XIII в.</b>
<b>Б) издаване на „Стематография“</b>	<b>Христофор Жефарович</b>	<b>XVIII в.</b>
<b>В) извеждане на САЩ от Голямата депресия</b>	<b>Франклин Рузвелт</b>	<b>XX в.</b>

**Задача 34. – 3 точки**

- А) таксидиот**
- Б) канартикин**
- В) еснаф**

**Задача 35. – 6 точки**

*Примерни отговори*

- А) севастократор Калоян**
- Б) референдумът от 1922 г.**
- В) Солунско примирие**

*Възможни са и други отговори*

**Задача 36. – 5 точки**

- А) Втори/Белградски план; Георги Раковски**
- Б) 1861 г.; Белград**
- В) като сформира Първата българска легия**

**Задача 37. - 5 точки**

- А) при Русокастро; 1332 г./1331 г.**
- Б) България и Византия**
- В) на страната на българите**

**Задача 38. - 4 точки**

- А) глаголицата**
- Б) 855 г., Кирил и Методий**

## **ВТОРА ЧАСТ – 35 точки**

Отговор на исторически въпрос:

### **Как княз Борис I постига самостоятелност на българската църква?**

1. Какви са перспективите пред българската държава след акта на покръстването? – **7 точки**
2. Защо българската аристокрация се вдига на бунт срещу покръстването и какво е влиянието на това събитие върху по-нататъшните действия на княз Борис I за изграждане на самостоятелна църква? – **7 точки**
3. Какви са плановете на княз Борис I за бъдещето на българската църква и как се развиват отношенията с Константинополската патриаршия? – **5 точки**
4. Защо княз Борис I се обръща за съдействие към Римската църква и как се развиват преговорите с нея? – **9 точки**
5. Какви са резултатите от дипломатическата дейност на българския владетел? – **7 точки**

**35 точки** се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.